

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (XLI): - presiunile Budapestei
asupra oamenilor politici de la București
pentru a tempera radicalismul anti-unguresc - Criza Tribunei!

**presiunile Budapestei asupra
oamenilor politici de la București**

**“Tribuna” avusese constant o
componentă publicistică
pro-habsburgică și anti-maghiară**

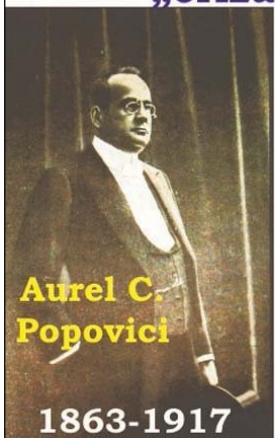
Criza Tribunei va reizbucni în 1895 ...

**Aurel C. Popovici a fost factorul decisiv care a tranșat
„criza Tribunei”, în favoarea lui Ioan Rațiu**

**P.N.R. se va
menține
pe pozițiile
Programului
național de
la 1881
și ale
pasivismului
încă un deceniu**

**Proprietarul
Institutului
Tipografic și
al “Tribunei”**

„direcțiunea nouă”

**Aurel C.
Popovici**
1863-1917

Eugen Brote
1850 - 1912

Continuăm reproducerea privind „Criza Tribunei” din lucrarea „Enciclopedia Tribunei”, autor istoricul dr. Vasile Crișan: «Pentru rezolvarea *de jure* a situației, Brote își dă acordul pentru transferul proprietății Institutului tipografic asupra membrilor sibiieni ai Comitetului executiv: Ioan Rațiu, Nicolae Cristea, Daniil Popovici-Barcianu, Dimitrie Comșa și Septimiu Albini. Actul notarial a fost semnat de Popa-Necșa. „Tribunei”, urma să reapară începând din 1 ianuarie 1894.

Verdictul în procesul Memorandumului și ispășirea pedepselor în temnițele de la Segedin și Vaț, au amânat pentru o bucată de vreme conflictele din jurul „Tribunei”. Revenirea redactorilor săi din închisoare și numirea lui Vasile Mangra în fruntea „comitetului substituit” al partidului au refăcut influența lui Eugen Brote asupra gazetelor sibiene. Ioan Rațiu, împreună cu ceilalți partizani ai săi, era la închisoare. Încercarea lui Nicolae Cristea, după ispășirea pedepsei, în martie 1895, de a prelua „Tribuna”, în numele lui Ioan Rațiu și a grupului memorandist a dat greș. Soluționarea „crizei Tribunei”, se amână încă o dată, fără a fi aplanate conflictele între cele două grupări din sânul conducerii Partidului Național. Dacă observația lui Ioan Slavici, după care Ioan Rațiu ținea ca Eugen Brote să nu mai fie proprietar al Institutului tipografic și, implicit, al „Tribunei”, coroborată cu aluzia subînțeleasă că făcea aceste presiuni la sfaturile lui Lascăr Catargiu și a colegilor săi conservatori, rezultă, firesc, că luptele în jurul Institutului tipografic și al ziarelor pe care le edita, aveau o miză politică și pentru București. Iar, deoarece „Tribuna”, avusese constant o

componentă publicistică pro-habsburgică și anti-maghiară este plauzibil să-i dăm dreptate lui Slavici când afirmă că șarjele îndreptate împotriva „tribuniștilor” au fost determinate de presiunile Budapestei asupra oamenilor politici de la București pentru a tempera radicalismul anti-unguresc al fruntașilor politici români din Transilvania.

Criza va reizbucni în ultimele luni ale anului 1895 cu o violență și mai mare. Ea a fost redeschisă de două evenimente aparent fără legătură directă între ele. În septembrie 1895 monarhul îi grațiază pe inculpații din procesul Memorandumului care mai erau încă în închisoare. Ioan Rațiu revine în Sibiu și preia conducerea executivă a partidului. În octombrie 1895 în România, guvernul conservator a căzut în favoarea liberalilor. D.A.Sturdza, aflat în strânse relații cu gruparea lui Eugen Brote, ajunge la conducerea guvernului. Aparent poziția lui Brote a ieșit întărită. Dar, primul ministru român, care își crease o mare notorietate politică prin declarațiile de sprijinire a luptei românilor din monarhia austro-ungară și prin criticile aduse conservatorilor cu privire la pasivitatea lor față de suferințele fraților de peste Carpați, își schimbă declarațiile sale anterioare în problema națională. El declară tranșant că guvernul său se va abține de la orice amestec în treburile interne ale Austro-Ungariei. Această schimbare spectaculoasă de poziție a provocat mari deziluzii în rândul românilor din Ardeal, slăbind, implicit, și poziția lui Eugen Brote. În aceste condiții, în noiembrie 1895, Ioan Rațiu ia din nou inițiativa. La 15-17 noiembrie Comitetului executiv a votat pentru preluarea Institutului tipografic. Au votat împotriva D.P. Barcianu și D. Comșa. Peste câteva zile este înlăturat din redacție G. Bogdan-Duică. Acesta va cutreiera Transilvania pentru a-i organiza pe partizanii lui Brote în vederea unei acțiuni energice împotriva vechii conduceri a partidului, în frunte cu Ioan Rațiu. Lucrurile evoluau spre o confruntare decisivă și spre ruptură. „*Tribuna*”, ajunsă din nou în mâna partizanilor lui Ioan Rațiu, într-un editorial intitulat *Criza noastră*, era pusă pe dezvoltări: „Până acum am tăcut, acum spunem totul: Da! Există o mare crasă internă la Institutul tipografic și în legătură cu organele partidului național „*Tribuna*”, și „*Foaia Poporului*”. La rândul său, Eugen Brote se hotărăște să acționeze mai viguros pentru impunerea unei noi orientări în sânul mișcării naționale din Transilvania și Ungaria. În acest sens sunt convocate două întâlniri, la Brașov, în 10/22 decembrie și la Sinaia, la 11/23 decembrie 1895, unde au loc convorbiri pregătitoare pentru lansarea unei „**noi direcții**”. Ioan Rațiu în fața acestor semne de dizidență îi concediază din redacția foilor sibiene pe I. Russu-Șirianu și pe G. Bogdan-Duică, apoi întrunește Comitetul executiv, care, cu 11 voturi contra 5, aprobă acțiunea lui Rațiu. D.P. Barcianu, urmat de D. Comșa, V. Fodor, N. Cristea își dau demisia din Comitet, alții se mențin în afara conflictului. În acest stadiu al crizei intervine viguros Aurel C. Popovici, acuzându-i pe Eugen Brote și partizanii săi de trădare a cauzei naționale. În esență, concluziile la care a ajuns Popovici și pe care le-a dat publicității prin ziarul „*Tribuna*”, erau foarte grave. Ele vizau nici mai mult nici mai puțin decât înlăturarea de la conducerea partidului a grupării conduse de Ioan Rațiu, subordonarea acestuia lui Eugen Brote, printr-o reorganizare din temelii, editarea unui nou oficios al partidului, dacă Institutul tipografic și „*Tribuna*”, nu pot fi câștigate pentru „**noua organizațiune**”, renunțarea la Programul din 1881 și împăcarea cu ungurii, prin adoptarea activismului politic în situația unor concesii reciproce. **Abandonarea pasivismului politic**, reformularea punctului din Programul de la 1881 privind autonomia Ardealului, activismul, tratativele cu guvernele ungurești din finalul primului

deceniu al secolului al XX-lea și din anii premergători ai Primului Război Mondial se regăsesc în germen în „*direcțiunea nouă*” preconizată de Brote și Slavici în 1896.

Prin dezvoltările sale, Aurel C. Popovici, a fost factorul decisiv care a tranșat „*criza Tribunei*”, în favoarea lui Ioan Rațiu și a grupului, destul de firav, care îi mai rămăsese credincios. Opinia publică românească din Transilvania își reorientează simpatiile spre vechii conducători memorandiști, din rândurile cărora se desprinsese Eugen Brote și foștii redactori ai „*Tribunei*”, din vremea în care Slavici era directorul cotidianului sibian. Mare parte dintre membrii Comitetului național revin și ei asupra deciziei de a-l urma pe acesta din urmă. Pentru încă aproape un deceniu P.N.R. se va menține pe pozițiile Programului național de la 1881 și ale pasivismului. Eugen Brote va continua pe drumul spre activismul politic, sprijinit de Vasile Mangra, Ioan Slavici și Septimiu Albini. Purtătorul de cuvânt al acestei noi orientări va fi ziarul „*Tribuna poporului*”, care va apare la Arad, începând din 25 decembrie 1896/ 6 ianuarie 1897.»

În plan intern, conducerea partidului național era divizată, trebuind să aleagă între pasivism și activism, dar pe plan extern se remarcă eforturile făcute în vederea înfrățirii popoarelor nemaghiare. Evoluția acestor demersuri le cunoaștem și din lucrarea lui Ioan Georgescu „*Dr. Ioan Rațiu (1828-1902) 50 de ani din luptele naționale ale românilor ardeleni*”: «În Septembrie acelaș an (1892), Rațiu însărcinează pe vicepreședintele partidului național-român din Ardeal, Eugen Brote, să întreprindă o călătorie în principalele centre ale popoarelor slave din fostul regat ungar, să iee contact personal cu fruntașii politici ai acestora, să vadă cum s’ar putea organiza congrese, redacta memorii, întreține o acțiune vie și puternică, cu participarea tuturor acestor neamuri, pentru obținerea libertăților naționale desăvârșite. Fiind ideea nu numai potrivită cu spiritul timpului, ci și de o necesitate inexorabilă, a prins și (...), ea a dat și rezultate politice frumoase, uneori deosebit de considerabile.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xli-138711.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xli-138711.html. The page header includes the Tribuna logo and the slogan "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A navigation menu contains categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title "2018-MAREA UNIRE și Tribunismul (XLI):", the author's name "Marius HALMAGHI", the publication date and time "07.10.2018 23:13", the number of views "108 vizualizari", and the number of comments "0 comentarii". There are also social media sharing buttons for Facebook (2 Shares), Twitter, and Email, along with a search bar labeled "Cautare".